

עיקביות התמדה ומשמעת

מאת איתי אלטשולר

עיקביות - עקיבות-קונסיסטנטיות, פעולה בהתאם לעובדות הגיוניות, אי סטיה מהקו שנקבע (מילון אבן שושן)

מקובל לחשוב, שאדם עקבי, כשהוא מציב לעצמו משימה ועומד בה; על אף כל הקשיים, על אף כל העיכובים, על אף כל ההתנגדויות. האדם עקבי, כשהוא מחליט על משהו מראש לאחר מכן הוא פועל למען השגת מטרות. פאן אחר של עיקביות הוא אם אדם נוהג למשל בנעימות, במירב המצבים, או אם הוא נוהג ללא משוא פנים בכל עניין ועניין ללא התחשבות במצב.

עיקביות חיצונית

אני מעוניין להרחיב ולהעמיק את הדיון בתכונה האנושית של עיקביות. ניתן להבחין בשני סוגים של עיקביות. עיקביות חיצונית ועיקביות פנימית. העיקביות החיצונית היא עמידה במטרות שהושמו על האדם מבחוץ. מטרות ומשימות שהוטלו עליו בניגוד לרצונו, והוא מבצען בעל כורחו; ולחלופין משימות שהוא אימץ לעצמו מתוך העולם החיצוני מתוך הדרישות והתנאים של העולם החיצוני, ועומדות בסתירה לקולו הפנימי. העיקביות החיצונית יכולה לגבות מהאדם מחיר כבד לא פעם. מחיר שמתבטא בעיקר בהתעלמות מצרכיו של האדם עצמו והדחיקתם או הגם התעלמות מצרכי סביבתו הקרובה (קרי משפחה). התעלמות מתרחשת בשעה שהאדם ממוקד במטרה החיצונית שעומדת לנגד עיניו. הדבר דומה לסוס ששמים לו שתי מחיצות לצד עיניו כדי שילך ישר ולא יפזול לצדדים. החברה, כשלעצמה, מעודדת גישה כזאת, כדי להגשים מטרות ולהגביר את רמת היעילות של האנשים בתוכה. לדוגמה, אדם מקבל משימה בעבודה ונדרש לבצע בלוח זמנים צפוף. הוא מקדיש את זמנו לענין במשך שעות ממושכות, בלי להבחין, שבאותו זמן עייפותו גוברת, יכולת הריכוז שלו יורדת, המערכת הגופנית - פיזיולוגית שלו משתבשת. בו בזמן הוא מיצר חסך וחסר של נוכחות בקרב בני ביתו. ילדיו הזקוקים לו לעזרה בלימודים הזקוקים להימצאותו ולתמיכתו הנפשית והרוחנית, וכמוהם בת זוגו. אני מניח שתופעה זו מוכרת לחלק מאנשים. והיא מוכרת לא רק בווריאציה גבר אישה, אלא גם בווריאציות אחרות. ואנו עדים לעיתים קרובות להתערערות מגוון מערכות אקולוגיות אישיות וחברתיות מורכבות, כתוצאה מהצמדות ומעיקביות חיצונית.

עיקביות פנימית

יש גם עיקביות אחרת - עיקביות פנימית. עיקביות בקשב לקול הפנימי. דבקות בהקשבה לקולו של הקול הפנימי. הקול הפנימי הוא מעין מערכת איזונים גופניים דינמיים, שמטרתה לדבר את היסוד החי. יסוד, שכדי לשמור על חיותו צמיחתו והתרחבותו, נדרש אדם למלא ולהגשים מערכת צרכים עשירה ומגוונת. מערכת הכוללת צרכים בסיסיים כגון שינה, אוכל שתייה, שקט, פעילות, אהבה ועוד. הקול הפנימי הוא קול המנחה את האדם מתוכו פנימה ולמען האקולוגיה האישית שלו במובנה הרחב והשלם. קול פנימי המוביל את האדם לעשות או לא לעשות דברים. קנה המידה להתמדה בביצוע, העיקביות בעשייה, נמדדת אך ורק על ידי הקול הפנימי. אם, שהיא באה בניגוד לקולות חיצוניים, ואם שהיא באה בהתאמה לקולות חיצוניים. הקנה מידה היחידי או כמעט היחידי, שקיים הוא הקשבה לקול הפנימי. אנשים טועים לחשוב שאם אדם מקשיב לקולו הפנימי האמיתי הרי הוא נהיה אקצנטרי, אגוצנטרי ובלתי מתחשב בזולת. אמת שיש אנשים המבלבלים בין הקול הפנימי וההיצמדות

אליו בעיקביות לבין אגואיזם צרוף. ניתן למצוא אנשים, שהולכים לסדנאות למודעות עצמית ואחרי שהם גילו את עצמם, הבריאה האלוהית בהתגלמותה, הם שוכחים שכל אחד ואחד מבני משפחתם, מסביבתם, גם הם בריאה אלוהית בהתגשמותה, ומאבדים כל קשר עם הזולת ונוטשים את האנשים בלא התחשבות במחיר. תופעה זו נולדת מתוך חויה חלקית של היסוד החי ללא הבחנה בהשתלבותו במערכת אקולוגית רחבה ממנו, אשר ממנה הוא שואב חלק מזכות הקיום שלו. העיקביות בהתאם לקול הפנימי האמיתי היא עיקביות שמובילה אותנו לראות מצד אחד את עצמנו, מצד שני לגלות ולחשוף את הכבלים שבהם החברה, במודע וללא מודע כובלת אותנו ומתעלת אותנו לצרכיה; ובו זמנית לראות את הזולת כדמותנו: עם הרצונות שלו, עם המאויים שלו, עם העצמאות שלו. למעשה מאפשרת לנו לקיים יחסים עקביים, עצמאיים, ריבוניים בצד זולת עצמאי אותנטי וריבוני.

ההתמדה

התעסקות בדבר בכל עת תמיד, עיקשות והתמדה על הדבר ושקידה עליו (מילון אבן שושן).

הקול הפנימי הוא שקט ונחבא אל הכלים. לכן היכולת להתמיד בפעילות בהתאם לקול הפנימי אינה פשוטה כלל ועיקר. אם כי הקול הפנימי נגלה מידי פעם, לא כל הזמן ולא ברצף. מיומנות הקשבה ותרגול מאפשרים להבחין בו יותר ויותר. ברור מכאן, שכל רעש חיצוני יכול לטשטש את בהירותו, ואת תוכנו של הקול הפנימי. לא מפתיע, שמדי פעם, אנשים ההולכים לאור קולם הפנימי, סוטים הצידה, מגששים וחוזרים לאותו ציר מרכזי שאנחנו נקרא לו היסוד החי.

התמדה לצלילו של הקול הפנימי דורשת לזכור ולהזכיר את רוחו כל פעם שפניו מוסתרות. כיוון שהוא צץ ועולה, נעלם ונפגם יש צורך לזכור אותו ולהזכירו כל פעם עד שהוא יופיע פעם נוספת וייתן לנו חיזוק. הפעמים האלה דורשות מאתנו הרבה משמעת. לא משמעת למישהו או משמעת נוקשה, שרירותית לאיזה שהוא חוק או ציווי שאפילו אנחנו הטלנו על עצמנו. אלא, למה שניתן לקרוא, משמעת לרוח הקול הפנימי. הרוח הזו היא דבר שעולה מידי פעם. הקול הפנימי שייך לאזור במוח שאחראי על הראיה הכוללת לכן הוא מאפשר לנו לתפוס לא רק את כיוונו ומהותו אלא גם את רוחו ובהתאם לזה ללכת. בהתאם לרוח אנחנו גם מסוגלים לראות אותה גם כשהיא באה לידי ביטוי בצורה שונה, בלבוש שונה אצל הזולת. כי כשאנחנו מבינים כיצד מתפקד הקול הפנימי מהי הרוח שמובילה אותו אנחנו מסוגלים לראות את זה בזולת, גם אם דרכו לעתים שונה מאוד מדרכנו שלנו, ובכל זאת, בהתאם לרוח הקול הפנימי. לרב נגלה, שאנשים המקשיבים לקולם הפנימי הופכים להיות אנשים מיוחדים, לפעמים בשולי החברה, לפעמים במרכז החברה. לפעמים כאנשי שירות, לפעמים כמנהיגים. האנשים האלה מקנים למתבונן בהם תחושה שיש להם ציר מרכזי שמנחה אותם בהתנהגותם. ציר שלא תמיד ניתן לשוחח עליו. לא תמיד ניתן להגיד אותו במילים, בטח שלא ניתן לבדוק באופן קבוע את עיקביותו.

היסוד החי הוא משתנה, זורם וזו ולכן העיקביות התבניתית היא אינה ניתנת להגדרה ברורה ועקבית. ובכל זאת רוח הדברים ברורה, מתמידה ועקבית. עקבית בהיותה משתנה, טהורה היא וחיובית.

בנקודה הזאת ניתן להבין כי אין ניגוד בין הקשבה לקול הפנימי לבין מתן כבוד והכרה לקול הפנימי של הזולת. גילוי האני במרכאות או התחברות לקול הפנימי, לא רק שאינה בלתי סוציאלית, אלא היא מחברת אותנו חיבור הרבה יותר עמוק לסביבה שבה אנחנו חיים אך הפעם לא מתוך תחרות ושיפוטיות אלא מתוך אחווה של רעים לדרך. לא שווים, לא דומים, אלא ישויות בעלות רוח דומה.

משמעת

1. שמיעה בקולו של משיהו, הקשבה

2. דיסקיפלינה, קבלת מרות, חובת הציות לסדר ולנוהג הקבועים (מילון אבן שושן)

יש צורך במשמעת כדי להגיע לקול הפנימי, כדי להיות ברוחו. משמעת שנהוג לכנות אותה כמשמעת פנימית. משמעת שמקבלת את תוקפה ואת כוחה מתוך צווים פנימיים, צווים שלא ניתנים לשיפוט ואין צורך למעשה גם

לשפוט אותם, לא ע"י האדם עצמו ולא על ידי הזולת. המשמעת הזו מוכרת, כמשמעת עבודה אצל אנשים יוצרים: מדענים, אמנים וממציאים. משמעת זו היא המשמעת שאנחנו מכשירים את עצמנו אליה בדרך הגילוי וההיכרות עם היסוד החי והקול הפנימי. אין ספק שמשמעת במובנה הנ"ל שונה במהותה מההגדרה המילונית שמופיעה בראש הפסקה, ועד שלא מתבררים ההבדלים בין השניים האדם שאוחז במשמעת הקול הפנימי נראה אדם חסר משמעת וגבולות.